

Forord

Det har skjedd mye på feltet religion og humor i offentligheten de siste årene. Slett ikke alt er til å le av. Karikaturstriden, som lenge preget norsk samfunnsdebatt fra 2005 og framover, blusset opp igjen etter angrepet mot det franske magasinet *Charlie Hebdo* i 2015. Både før og etter terrorhendelsen har forholdet mellom ytringsfrihet og religiøse minoriteter, stått på dagsorden. Dette har vært en vanskelig debatt både for de som styrer landet og for oss andre. Selv om debatten har vært krevende har den bidratt til å fram argumenter og bevisstgjort mange på deres ståsted i denne typen spørsmål.

Selv om bakteppet for temaet religion og humoristiske ytringer er alvorlig nok, finnes det også nok av eksempler på tilfeller de siste årene der religion og humor ikke har skapt konflikt eller kontroverser. Mye kunne vært nevnt, men oppsetningen av *Mormons bok*, oversatt til norsk av komiker Are Kalvø, på Det norske teatret og komiker Terje Sporsems standup-show *Religion*, er det vanskelig å komme utenom.

Forskningen har derimot ikke holdt tritt med utviklingen på området. Denne boka er et forsøk på å bøte noe på det. Bak prosjektet står tre forskere fra henholdsvis KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning, OsloMet – storbyuniversitetet og Universitetet i Agder. Sammen har vi utviklet prosjektet «Humor og religion – konflikt, dialog, endring». Det har mottatt viktig støtte fra flere hold. Først og fremst har vi gjennom søknad fått tildelt midler fra Medietilsynet via RAM – Rådet for anvendt medieforskning. Vi har dessuten mottatt økonomisk støtte fra Fritt Ord. Dette innbefatter gjennomføringen av en landsrepresentativ spørreundersøkelse om nordmenns holdninger til religionshumor i ulike medie-sammenhenger. Våre tre institusjoner har også bidratt med økonomisk støtte.

Boka er delt i to hoveddeler, kalt «Religion i humoren» og «Humor i religionen». I den første delen belyser fagfolk tematikken basert på ulike mediesjangre. I den andre delen er fokuset på humor innenfor ulike

livssynsgrupper. Her slipper både fagfolk og «insidere» til. To av kapitlene (kap. 8, kap. 14) er såkalt ikke-vitenskapelige, i den forstand at de ikke er blitt fagfellevurdert, hvilket gjelder for de øvrige.

Noe av det vi som redaktører er aller mest fornøyd med er bredden i bidragene. For det første er ulike faglige perspektiver representert, selv om de fleste hører hjemme innenfor en samfunnsvitenskapelig ramme. For det andre dekker boka en rekke religioner og livssyn, noen gjennom personer som selv er involvert i det aktuelle miljøet, andre av forskere som forsøker å se religionshumoren med et visst innenfra-perspektiv.

Vi takker alle som har bidratt til å realisere dette prosjektet, alle bidragsyterne spesielt, men også støtteapparatet i Cappelen Damm Akademisk. Det har tidvis vært en krevende prosess, men også svært tilfredsstillende når vi klarte å få belyst de temaene vi ville ha med.

Nå håper vi at både studenter, fagfolk og allmennheten vil ha glede av boka, selv om den kanskje ikke byr på så mange morsomheter som temaet kunne tilsi. Selv har vi fått øynene opp for all den gode humoren som skjuler seg i religiøse samt i humanetiske kretser.

Kristiansand og Oslo, mai 2019

Pål Ketil Botvar, Ann Kristin Gresaker og Olav Hovdelien